

Вистояти перед стихіями

У складних кліматичних умовах Півдня аграрії віддають перевагу гібридам ріпаку нової генерації від Brevant™ seeds

ЛЮДМИЛА СТЕПАНЧУК

Щодо ріпаку аграрії часто мають суперечливі думки. Відзначаючи прибутковість цієї культури, вони вважають її складною у вирощуванні, залежною від багатьох природних чинників. Тому не кожен наважиться ввести у свою сівозміну ріпак, особливо в зонах ризикова-

Микола Здоровець

ного землеробства. У ТОВ ТД «Україна», що розташоване в Горностаївському районі Херсонської області, ріпак вирощувати вміють, причому в посушливих умовах. За словами **головного агронома господарства Миколи Здоровця**, в їхній зоні важливу роль відіграє не тільки технологія, а й особливість гібрида ріпаку.

До речі, крім ріпаку в ТОВ ТД «Україна» отримують ще й гарні врожаї пшениці та ячменю озимих, а також гороху, кукурудзи, сої та соняшнику, а саме господарство є лідером сільгоспвиробництва в районі та області.

– Пане Микола, нині повноцінна сівозміна швидше виняток з правил, ніж стала практика, тим більше в складних кліматичних умовах Півдня. Як вам вдається вирощувати так багато культур? Які врожаї отримуєте?

– Звісно, без зрошення ми не мали б такої сівозмини: 2700 га із загальних 7500 га у нас під поливом. Наприклад, сою та кукурудзу, а це майже 1340 га та понад 300 га відповідно, ми вирощуємо тільки на зрошенні, частина соняшнику, ріпаку та пшениці також під поливом. На богарі вирощуємо три озимі культури, соняшник і горох.

Умови в нас дуже складні: по два-три місяці у весняно-літній період тривають повітряні посухи. Останніми роками вони особливо сильні – вологість повітря знижується до 20–15 і навіть 9%. А ще сухавії. Фактично пустельний клімат.

Утім, ми отримуємо непогані врожаї: протягом останніх трьох років середня врожайність пшениці на богарі та на зрошенні становила 40 ц/га, ячменю – 45 ц/га, ріпаку – 33 ц/га, гороху – 25 ц/га, кукурудзи – 120 ц/га, сої – 37–38 ц/га, соняшнику – 30 ц/га. До речі, ячмінь, горох, переважну більшість соняшнику (1100 га) та ріпаку озимого (1570 га) вирощуємо на богарі.

– Які технології застосовуєте, щоб рослина могла розкрити свій потенціал урожайності?

– Насамперед практикуємо таку систему обробітку ґрунту, яка дає змогу зберегти вологу, накопичену в зимовий період. Застосовуємо глибоке рихлення на глибину 35–38 см, вирівнюємо поля ще з осені, проводячи культивуацію. Тобто навесні наші поля вже вирівняні. І, щойно можна зайти в поле, закриваємо вологу боронуванням. Більше в поле до сівби не заходимо, крім ділянок, де культурам потрібна передпосівна культивуація.

Маємо сучасну ґрунтообробку, посівну, обприскувальну, збиральну техніку з GPS-навігацією, автотреками тощо, протягом останніх 10 років запроваджуємо елементи точного землеробства, зменшуємо вплив людини на всі процеси – все це впливає на результат.

От цього року в березні випало 10 мм опадів, у квітні – 4 мм. Утім, це непродуктивні опади. Дощі пішли тільки 5–7 травня. Проте за ці два місяці ми посіяли та отримали сходи всіх культур на зимовій волозі. Щоправда, озимі зернові дуже потерпали без вологи, почали підгорати, але до 6 травня вистояли. І на середній врожай нині можна сподіватися.

– А як почувався ріпак?

– Для ріпаку найбільшим випробуванням були весняні приморозки. Так, 16 квітня температура опускалася до -6°C – коли цвів ріпак. Це жахливе видовище – квіти, вкриті морозом. Та ріпак витримав – закінчується цвітіння (він відцвітає до 15 травня) і з'являються стручки. А загалом стан цієї культури непоганий.

Прикметно, що найменше заморозки вплинули на гібрид бренду **Brevant™seeds ПХ125КЛ** лінійки **Maximus®**. Мені цей гібрид дуже сподобався. Минулого року ми сіяли його на богарі, і після гороху врожай сягав 33 ц/га, а після пшениці – 30 ц/га. Був складний посушливий рік, запал зерна, але він показав найкращий результат. Окрім того, цей гібрид легкий у збиранні, бо не вирізняється потужною листостебловою масою, має компактний стручковий пояс, тому комбайну його легко косити. От і в ситуації з приморозками більше постраждали високорослі гібриди.

Загалом **ПХ125КЛ** приємно вражає: він начебто непоказний, та коли комбайн набиває ним бункер, то видно чудові масу тисячі насінин, налив зерна, наповненість стручків. Це не дивно, адже високим потужним гібридам для формування врожаю потрібно більше вологи і живлення.

Тому цього року гібрид **ПХ125КЛ** займає 245 га, а це 25% посівних площ під ріпаком. Це найбільша площа на один гібрид ріпаку в нашому господарстві. Для порівняння, під інші високорослі гібриди ми відводимо 5–10% ріпакової

сівозміни. Наступного року плануємо висіяти **ПХ125КЛ** на зрошенні. Він дуже добре показує себе в складних богарних умовах, але хочемо побачити його в сприятливих умовах.

Звісно, ми вирощуємо інші гібриди ріпаку. Значна частка належить гібридам **Brevant™seeds**, наприклад **ПР44Д06** лінійки **MAXIMUS®**, які чудово показали себе завдяки своїй морфологічній будові та генетичному потенціалу, також **ПР46В21**, ще вирощували високорослий гібрид **ПТ200КЛ** під технологію **Clearfield®**. Для різних технологій можна підібрати відповідний гібрид, але на богарі найбільш придатні для вирощування гібриди лінійки **MAXIMUS®** – невисокі, стійкі до вилягання, посухи, з потужною кореневою системою.

– Ріпак заведено вважати складною у вирощуванні культурою, тим більше у ваших умовах. Чи не ризикуєте, відводячи під нього таку велику площу?

– Ріпак – найбільш маржинальна культура, вигідна для виробництва. Тому наш, як ви кажете, ризик виправданий. Що ж стосується труднощів у вирощуванні, то треба знати основні елементи технології. Основне у вирощуванні цієї культури – отримати сходи. Коли спекотного серпня з'являються дружні сходи ріпаку, то можна сподіватися на врожай. В основному висіваємо ріпак по парах – там часто є волога. Ми не прив'язуємося до календарних строків сівби. Щойно в серпні випадає дощик, одразу сіємо. Другий попередник – горох. Якщо пощастить і піде дощ – сіємо ріпак, нема дощу – ця площа залишається під пшеницею. Аналогічно чинимо, якщо попередником є пшениця чи ячмінь. Бувало, що не могли посіяти ріпак, бо волога з'являлася в середині – наприкінці вересня, а це вже запізно для цієї культури.

Проблемною є перезимівля ріпаку. Втім, у нашій зоні він перезимовує добре, витримує морози навіть до -25°C без снігового покриву. І **MAXIMUS®** та інші гібриди демонструють такі якості. Проте є одна умова: ріпак повинен увійти в зиму добре розвиненим. Він повинен мати кореневу шийку діаметром 10–12 мм, розвинену вглиб кореневу систему. Він не має бути витягнутим, перерослим – щоб цього уникнути, проводимо одну-дві регуляції росту.

Страшніші від поганої перезимівлі для ріпаку весняні приморозки, як цього року. Та, як я вже сказав, наш ріпак їх витримав.

– Чи допомагали ви ріпаку вийти зі стресу після морозів?

– Якщо рослина здорова, то вона сама собі допоможе. Для цього їй потрібно забезпечити якісний захист. Ми зазвичай проводимо по дві фунгіцидні та інсектицидні обробки – на початку вегетації і у квітні. Рано навесні захищаємо посіви ріпаку від прихванохоботників, хрестоцвітних блішок, ріпакового квіткоїда, використовуємо чи інсектицид **Нурелл® Д** від компанії **Corteva Agriscience**. Також підживлюємо бором. Амінокислоти або препарати на основі морських водоростей, можливо, й потрібно застосовувати, але невідомо, куди ця амінокислота «заведе» рослину у фазі цвітіння чи стеблуння.

– Яке місце посідає система живлення ріпаку?

– Нарівні з якісним насінням та отриманням сходів це ще один важливий чинник. З осені для гарного старту ріпаку потрібен фосфор, калій, сірка, трохи азоту. Тож під сівбу ми вносимо стартове добриво з фосфором, калієм і невеликою кількістю азоту. Під час сівби даємо 50–70 кг/га нітроамофоски, під передпосівну культивування – 100 кг/га сульфату амонію. У «лютневій вікна» підживлюємо ріпак аміачною селітрою – 250 кг/га на богарі й 300 кг/га по парах, на зрошенні норму збільшуємо до 300–350 кг/га. По листку вносимо бор – з осені по 1л/га, навесні – по 1 л/га разом з фунгіцидом.

– А як вас підтримують представники компанії Corteva, чию продукцію ви так уподобали?

– З компанією **Corteva** (та її компаніями-попередниками) ми співпрацюємо років з 10. Їхні менеджери часті гості в нашому господарстві – консультують, пропонують новинки, допомагають практично. Щоб виростити добрий урожай, потрібно знати особливості гібрида чи сорту, нюанси застосування різних препаратів, тому ми намагаємося підвищувати свій рівень знань, завжди відвідуємо семінари, які проходять у Каховці, Тавричанці, в ТОВ «Хлібодар» й ін. Ось звідси також беруть початок наші високі врожаї.